

ОПШТИНА БАЈИНА БАШТА

ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН

**ЗА РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА ИЗБЕГЛИХ И ИНТЕРНО РАСЕЉЕНИХ
ЛИЦА НА ТЕРИТОРИЈИ ОПШТИНЕ БАЈИНА БАШТА ЗА ПЕРИОД ОД
2010. ДО 2014. ГОДИНЕ**

Бајина Башта, 2010. године

С А Д Р Ж А Ј

1. Уводна реч председника општине Бајина Башта
2. Увод: Шта је Локални акциони план /ЛАП/
3. Захвалност учесницима у процесу изградње Локалног акционог плана
4. Резиме Локалног акционог плана

Поглавље 1: Основни подаци о општини Бајина Башта

Поглавље 2: Информација о избеглим и интерно расељеним лицима

Поглавље 3: Анализа ситуације и закључци

Поглавље 4: Приоритетне групе

Поглавље 5: Општи и специфични циљеви

Поглавље 6: Активности – Задаци за реализацију ЛАП

Поглавље 7: Ресурси – буџет

Поглавље 8: Аранжмани за примену

Поглавље 9: Праћење и оцена успешности

П Р Е Д Л О Г

ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА ЗА РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА ИЗБЕГЛИХ И ИНТЕРНО РАСЕЉЕНИХ ЛИЦА НА ТЕРИТОРИЈИ ОПШТИНЕ БАЈИНА БАШТА

1. Уводна реч председника Општине Бајина Башта господина Милоја Савић

Локална самоуправа чини напоре и предузима низ мера усмерених на унапређење квалитета живота својих грађана у области здравства, образовања, спорта, културе, социјалне заштите, побољшања инфраструктуре, привлачењу нових инвеститора, како домаћих тако и страних, с циљем отварања нових радних места и запошљавања, те подизања животног стандарда својих грађана.

У општини Бајина Башта у протеклом периоду, регистровано је 1997 избеглих и прогнаних лица, као и 112 интерно расељених лица, да би до данас овај број био , било одласком у трећу земљу или добровољном репатријацијом /повратком у земљу претходног пребивалишта/, као и највећим делом трајном интеграцијом на подручју општине Бајина Башта тај број био сведен на цифру од свега 258 лица. Процена је, да тренутно на територији општине Бајина Башта живи око 258 избеглих и 91 интерно расељених лица.

Имајући у виду нагомилане егзистенцијалне проблеме ове популације, те чињеницу да до сада ниједна локална Стратегија није препознала избегла и интерно расељена лица као циљну групу којом би се бавила, локална самоуправа у Бајиној Башти овог пута изражава апослутну спремност да активније и ефикасније приступи решавању проблема ове популације, кроз дефинисање Локалног акционог плана за решавање проблема избеглих, прогнаних и интерно расељених лица /ЛАП/.

Локалним акционим планом, у складу са својим надлежностима и постојећим буџетским средствима општина Бајина Башта жели да допринесе интеграцији избеглих и интерно расељених лица у локалну заједницу, те смањењу сиромаштва, односно побољшању социјално-економског положаја избеглих и интерно расељених лица, кроз реализацију пројеката и планова, који су представљени у специфичним циљевима Локалног акционог плана. У досадашњим активностима препозната је воља свих заинтересованих страна за решавање претходно наведених проблема.

Заједничким ангажовањем свих релевантних актера у локалној заједници, уз помоћ формираног Савет за управљање миграцијама и трајна решења, стварају се могућности за активно и координирано праћење проблема ове популације и њихово решавање кроз реализацију постављених циљева. Општи циљ, постављен Локалним акционим планом, а коме општина Бајина Башта у свом деловању увек тежи, су једнаке шансе и могућности и једнака права свих грађана који живе на његовој територији.

2. Шта је локални Акциони план за решавање проблема избеглих и интерно расељених лица?

У овом документу под процесом Локалног акционог планирања решавања проблема избеглих и интерно расељених лица, подразумевамо процес доношења одлука о томе које промене значајне за живот избеглих и интерно расељених лица намеравамо да остваримо у свом локалном окружењу у току предвиђеног временског периода. Тај процес се заснива на идентификовању најбољег начина ангажовања капацитета свих социјалних актера у локалној заједници и планирању и реализацији Локалног акционог плана. Локални акциони план /у даљем тексту ЛАП/ за решавање проблема избегличке популације и интерно расељених лица /у даљем тексту ИРЛ/ посматрамо као резултат процеса планирања или планску одлуку којом су дефинисани основни начини остваривања циљева развоја ове области живота локалне заједнице.

У оквиру овог документа, под избеглим и интерно расељеним лицима /ИРЛ/ подразумевају се сва лица која су била изложена присилном напуштању својих домова и расељавању, због рата на простору бивших југословенских република и бомбардовања Косова и Метохије, укључујући и она лица која су у међувремену стекла статус држављана Републике Србије, али и даље имају нерешене егзистенцијалне проблеме настале у току избегличког статуса.

Локални акциони план за решавање проблема избеглих и интерно расељених лица настао је као резултат учешћа у Пројекту "Подршка институцијама Владе Републике Србије" које су надлежне за избегла и ИРЛ. Општи циљ пројекта је проналажење решења на нивоу државе која ће пружати подршку Влади Републике Србије да на ефикасан и одржив начин одговори на потребе избеглих и интерно расељених лица. Пројекат финансира Европска Унија, а спроводи Међународна организација за миграцију /ИОМ/.

Корисници Пројекта су институције Владе Републике Србије које су надлежне за избегла и интерно расељена лица: Комесаријат за избеглице Републике Србије, Министарство за Косово и Метохију, Министарство рада и социјалне политике, као и друга надлежна министарства, општинска повереништва /повереници и општине/ градови.

Стратешки оквир Пројекта одређен је у складу са политиком и правцима деловања дефинисаном Националном стратегијом за решавање питања избеглих и ИРЛ и другим националним стратешким документима од значаја за ову област. У циљу координираног рада, коришћења научених лекција и најбољих пракси, овај Пројекат узима у обзир постојеће пројекте изградње, капацитета на локалном нивоу, а нарочито оне који су у домену социјалне, економске и стамбене политике.

Креирање спровођења ЈАП-а за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица овде се третира као део ширег механизма смањења сиромаштва и социјалне искључености осетљивих друштвених група.

Локални акциони план за унапређење положаја избеглих и ИРЛ доноси се за период од 5 година, са детаљном разрадом активности у том периоду за решавање проблема избеглих и ИРЛ на територији општине Бајина Башта.

Процес изградње ЈАП-а заснива се на интерактивном приступу чије су основне методолошке карактеристике да је:

1. Према Конвенцији УН о статусу избеглице /1951/ избеглица је особа која из основаног страха да ће бити прогоњена због своје расе, националне припадности, припадности одређеној друштвеној групи или због политичког уверења, напустила је своју државу и не може или због поменутог страха не жели да се у њу врати. Појам избеглица је Протоколом из 1967. године проширен и на особе које су биле изложене ратним страдањима или другим облицима насиља и зато одлучиле или биле принуђене да напусте своју државу.

2. Интерно расељене особе су оне које су биле присиљене да напусте своје домове, али су остале у границама своје државе. Разлози због којих су били присиљени да напусте своје домове могу бити различити: рат, насиље, угрожавање људских права, политички прогон или природне катастрофе. Зато што се налазе у границама своје земље, могућности њихове међународне заштите су ограничене. Иако за разлику од избеглице, не штити Специјална конвенција УН, и даље их штите национални закони, међународно хуманитарно право и међународни правни акти у области људских права.

3. Детаље о осталим националним документима погледати у Поглављу: Анализа ситуације и закључака.

Локални спороведен у локалној заједници и уважава локалане специфичности;

Партиципативан укључио је различите битне актере процеса друштвено организоване подршке избеглим и ИРЛ;

Утемељен на реалним основама, расположивим ресурсима и потребама за унапређење положаја избеглих и ИРЛ-а;

Прилагођен ситуацији у локалној заједници, актерима и позитивним променама којима се тежи;

Користи савремене методе планирања и анализе свих важних елемената потребних за доношење одлука;

Подстиче оговоран однос различитих друштвених актера у локалној заједници

За потребе процеса израде ЛАП, прикупљање и анализу основних података о положају и потребама избеглих и ИРЛ у општини Бајина Башта, коришћени су следећи извори: резултати интервјуа са потенцијалним корисницима, закључци састанка са локалним актерима, статистички подаци, различити извештаји и документи, подаци Комесаријата за избеглице Републике Србије, општинског повереника за избеглице, локалних невладиних организација и тд. процес плана спроведен је у пегиоду новембар 2009 - јануар 2010. године.

3. ЗАХВАЛНОСТ УЧЕСНИЦИМА У ПРОЦЕСУ ИЗРАДЕ ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА

У циљу израде ЛАП-а за унапређење положаја избеглих и ИРЛ у општини Бајина Башта формиран је општински **Савет за управљање миграцијама и трајна решења**, који чине представници локалне самоуправе као носиоци процеса и формалног доносиоца овог документа, укључујући и повереника за избеглице, као и институције система које се на локалном нивоу баве питањима избеглих и ИРЛ.

Улога Радне групе била је да:

- Унапреди сопствене капацитете за планирање кроз одговарајуће обуке организоване од стране Комесаријата за избеглице и подржане од стране ИОМ-а /Међународне организације за Миграције/;
- Обезбеди потребне податке непосредно од циљних група и социјалних актера у систему подршке избеглим и ИРЛ;
- Размењује информације и учествује на састанцима од значаја за процес планирања;
- Примењује усвојене методе планирања током процеса планирања;
- Дефинише циљеве и правце развоја, као и да сарађује са различитим релевантним локалним и републичким актерима;
- Планира праћење и оцењивање успешности примене ЛАП-а;
- Ради на писању завршног документа;
- Иницира јавну расправу о нацрту документа и допринесе да финална верзија буде предложена Скупштини општине на усвајање.

Чланови Савета су:

1. Живановић Томислав-начелник Општинске управе општине Бајина Башта - председник Савета

За чланове:

2. Кремић Оливера, повереник за избеглице,
3. Марковић Валентина, директор ЦСР Б.Башта,
4. Марковић Александар, одељење за урбанизам и планирање
5. Матић Љиљана, секретар ООЦК Бајина Башта,
6. Мандић Славица, канцеларија за локални економски развој

Захваљујемо се свим члановима **Савета за миграцију и трајна решења** на учешћу у процесу планирања.

Остали актери укључени у сам процес локалног акционог планирања били су представници различитих институција, организација и група, укључујући и групе потенцијалних корисника који су повремено учествовали у консултативном процесу. Посебну захвалност изражавамо Комесаријату за избеглице Републике Србије и ИОМ пројектном тиму.

4. РЕЗИМЕ

Локални акциони план за решавање проблема избеглих и ИРЛ општине Бајина Башта, је стратешки документ Скупштине општине Бајина Башта и доноси се за период од 2010 – 2014. године, а којим се утврђују општи и специфични циљеви, везани за решавање проблема избегличке популације и ИРЛ.

Општи циљеви овог документа:

1. Унапређење материјалног положаја избегличке популације и ИРЛ кроз програме стамбеног збрињавања и побољшања њиховог социјално – економског положаја, интеграцијом избеглица и побољшање услова живота ИРЛ на локалном нивоу,
2. Унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица /ИРЛ/ и других угрожених група у општини Бајина Башта кроз мере олакшавања приступа информацијама и правима из различитих области живота.

а/ Структуре за управљање процесом примене ЛАП

б/ Структуре које су оперативне и примењују ЛАП

Структуре за управљање процесом примене ЛАП-а након његовог усвајања представљаће Савет за управљање миграцијама и трајна решења који је учествовао у његовој изради. Овај Савет ће, као део свог будућег рада, направити План управљања примене ЛАП-ом.

Оперативне структуре за примену овог ЛАП-а чиниће институције, организације и тимови формирану у циљу непосредне реализације плана и пројеката развијених на основу ЛАП-а. У складу са ЛАП-ом, биће реализована подела улога и одговорности међу различитим актерима у локалној заједници – партнерима у реализацији. Сваки актер ће у складу са принципом јавности и транспарентности рада водити одговарајућу евиденцију и докуменатацију и припремати периодичне извештаје и информације о раду. Извештај и информације ће бити полазна основа за праћење и оцењивање успешности рада као и информисање јавности.

За реализацију ЛАП-ом утврђених задатака – циљева током периода имплементације неопходна су средства у износу од око .100 000. ЕУР-а, која ће бити обезбеђена делом из буџета општине, а делом из других извора финансирања, републичких, страних и домаћих донаторских средстава.

ПОГЛАВЉЕ I

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ОПШТИНИ БАЈИНА БАШТА

Географски подаци

Бајина Башта лежи на широком платоу у подножју планине Таре, на десној обали Дрине и на надморској висини од 256 м.

Због изузетних климатских погодности, Бајина Башта је од давнина позната по производњи квалитетних сорти дувана, /преко 90% производње Региона/. Од воћних врста најзаступљеније су шљива и малина. У Бајиној Башти се последњих година снажно развија прерађивачка индустрија /око 200 предузећа и преко 700 радњи/.

Највећа природна богатства општине су река Дрина и планина Тара.

Дрина је нарочито значајна по хидроенергетском потенцијалу. Стручњаци су утврдили да је на овој реци могуће подићи неколико хидроцентра. Годишње Дрином протекне око 12,5 милијарди кубних метара воде.

На Дрини је изграђена ХЕ "Бајина Башта". Налази се јужно од Бајине Баште на удаљености од 12 км. Њена просечна годишња производња износи 1625 GWh електричне енергије. Ради бољег коришћења хидроенергетског потенцијала изграђено је акумулационо језеро на Тари и реверзибилна хидроелектрана годишњег капацитета 1.070 GWh

Планина Тара захвата површину од 30.000 хектара и представља највећи природни парк у Србији. Тара је препуна флоре и фауне.

Климатски услови су континентално планински и посебно су погодни за опоравак и лечење бронхијалне астме, хроничног бронхитиса, анемије и других болести. На Тари се посебна пажња поклања развоју туризма и разним туристичким манифестацијама.

Према попису од 2002. године, национална структура у Бајиној Башти је:

- Срби – 28.707 -98,47%/
- Остали – 184 /0.63%/
- Национално неопредељени – 226 /0.77%/
- Непознато – 34 /0.13%/

Демографски подаци за Бајину Башти:

- Површина, Км2. 2004.	673
- Број насеља, 2004.	36
- Број становника према Попису 1991.	29225
- Број становника према Попису 2002.	29151
- Пораст или пад становништва 1991-2002.	-74
- Укупно становништва испод 7 год. попис 2002.	1852
- Укупно становништво од 7-14 год. попис 2002.	2579
- Укупно становништво од 65 и више год. попис 2002.	5043
- Радно способно становништво /укупно/ попис 2002.	19583
- Радно способно мушко становништво 15-64 попис 2002.	10112
- Радно способно женско становништво 15-59 попис 2002	9471
- Женско становништво од 15-49 год.	6807

2002.

- Природни прираштај, 2004. – број	134
- Природни прираштај, 2004. на 1000 становника	-4,7
- Укупан број запослених 2004. годишњи просек	5177
- Удео жена у укупном броју запослених /%/ 2004.год.просек	38.2
- Број запослених на 1000 становника, 2004. год.просек	179.9
- Запослени у предузећима, установама, задругама и др. орг. /%/ 2004. годишњи просек	79.4
- Лица која самостално обављају делатност /%/ - годишњи просек	20.6

Бајина Башта припада Златиборском округу, са седиштем у Ужицу. Округ чини укупно 10 општина, а поред Бајине Баште ту су: Ужице, Косјерић, Пожега, Ариље, Чајетина, Прибој, Нова Варош, Пријепоље и Сјеница.

Општина има успостављену међуопштинску сарадњу око појединачних комуналних и инфраструктурних питања и медијског информисања са општинама у Златиборском округу.

Социо – економски контекст:

А – Кључни партнери:

- Локална самоуправа,
- Влада Србије и министарство: Комесаријат за избеглице Републике Србије,
- Невладине организације,
- Привреда,
- Медији,
- Црквена општина,
- Месна заједница,
- Друге локалне самоуправе у окружењу.

Општи преглед по секторима

Социјална заштита и међусекторски преглед:

Центар за социјални рад

Центар за социјални рад Бајина Башта је једина установа социјалне заштите у Општини Бајина Башта, то је институција од посебног друштвеног интереса и бави се пословима из своје надлежности прописаним Законом на територији општине. Центар је установа социјалне заштите и старатељства коју финансира Република, посредством Министарства за социјална питања, а једним делом се финансира и из буџета Општине. Центар је основан 01. 07. 1970. године, у оквиру Међуопштинског Центра за социјални рад за општине Титово Ужице, Бајина Башта и Чајетина. Као самостална установа социјалне заштите за општину Бајина Башта, постоји од 15. 02. 1985. године.

Делатност Центра и услови под којима се та делатност обавља регулисани су Законом о социјалној заштити и обезбеђивању социјалне сигурности грађана и Законом о јавним службама.

У остваривању законом одређених права, Центар врши послове јавних овлашћења и стручне послове у спровођењу социјалне заштите и социјалног рада.

Образовне институције /предшколске, основне школе, средње школе/

Предшколска установа – вртић "Невен" у којој борави 529 малишана распоређених у 18 група, 6 издвојених одељења са 45 деце, а о којима брине 50 запослених радника, од чега је 30 радника непосредно ангажовано у раду са децом: медицинске сестре и васпитачи. Поред редовног васпитно-образовног програма, при вртићу ради и путујући вртић "Полетарац", где се 70-оро деце узраста 6-7 година припрема за полазак у школу. Овај рад је заступљен на сеоском подручју, при чему су обухваћена сва села општине Бајина Башта. Све ове активности реализују се захваљујући разумевању и помоћи општине Бајина Башта. Васпитно-образовни рад се одвија по савременим методама и то по моделу "Б". У оквиру редовног програма укључен је и пројекат "Подстицање дечјег самопоштовања путем кооперативне комуникације", као и "Забавка атлетика". Свака соба има телевизор, видео и касетофон, а кухиња је опремљена најсавременијим апаратима, реконструисана и обновљена из донације ИРД-а. Планира се повећање капацитета до краја календарске године и потпуно уређење ради обезбеђења безбеднијег и пријатнијег боравка деце у установи.

У Бајиној Башти раде и два приватна вртића, са малим бројем деце.

У области основног и средњег образовања, на подручју општине постоје:

а/ Четири матичне основне школе

1. ОШ "Свети Сава" Бајина Башта, Светосавска бр. 76

Данас ова школа има 53 одељења, од чега је 38 у централној школи и 15 одељења у издвојеним одељењима са укупно 1127 ученика. У школи је запослено 103 радника, од чега 67 у настави. Школска зграда централне школе је нова са 4842 м2. корисне површине. Рађена је по етапама почев од 1984. године средствима месног самодоприноса, Републичке заједнице и Фонда образовања и помоћи радних организација друштвеног и приватног сектора. Настава за ученике млађег узраста се изводи у 9 учионица, а за ученике старијег узраста /V-VIII/ у 17 специјализованих учионица и кабинета у две смене. Ту је ђачка библиотека са читаоницом са преко 12.000 књига школске лектире и белетристике до школске зграде саграђена је и Спортска хала за потребе читавог града, али се користи и за наставу физичког васпитања. Осим тога, за наставу физичког васпитања користе се и спортски терени Спортско-туристичког центра, који су у непосредној близини школе. У оквиру ове школе налази се и стоматолошка амбуланта. Савремено опремљена ђачка кухиња са трпезаријом омогућава исхрану ученика и ту их се храни око 800. Ђачке кухиње раде и у издвојеним одељењима.

2. ОШ "Рајак Павићевић" Бајина Башта, Рајка Тадића бр. 10.

Школа има 816 ученика, 58 професора и 86. Услови рада су добри, постоји 10 специјализованих учионица, 2 опремљена кабинета, а у оквиру школе се налазе 4 издвојена одељења на сеоском подручју.

3. ОШ "Душан Јерковић" Костојевићи

Школа има 147 ученика, 28 професора и 36 радника. У оквиру школе постоји 5 издвојених одељења на сеоском подручју.

4. ОШ "Стеван Јоксимовић" Рогачица

Школа има 344 ученика, 36 професора и 54 радника. У оквиру школе постоји 7 издвојених одељења на сеоском подручју.

Б/ Две средње школе

- Гимназија "Јосиф Панчић" Бајина Башта 174 – Школа има 360 ученика, 25 професора и 35 радника.

Техничка школа Бајина Башта 174 – има 600 ученика, 50 професора и 80 радника.

У складу са постојећим прописима, материјални трошкови основног и средњег образовања се финансирају од стране локалне самоуправе. Такође, све врсте инвестиција везаних за основно и средње школство су у директној надлежности локалне самоуправе.

Послове везане за школство на нивоу општине обавља Одељење за друштвене делатности а од недавно и просветни инспектор.

Следећи ниво сарадње и надзора је Школска управа Министарства просвете у Ужицу.

Здравствене установе

Здравствену службу у Бајиној Башти пружа Дом здравља. Унутар Дома здравља постоје: Служба опште медицине, Служба за здравствену заштиту жена, Служба за здравствену заштиту деце, Служба медицине рада, Пнеумофизиолошка служба /антитуберкулозни диспансер/ и Стоматолошка служба. У оквиру Дома здравља постоји стационар, а на сеоском подручју се налазе 4 здравствене станице и 4 амбуланте.

Месне заједнице и месне канцеларије

У општини Бајина Башта постоји 30 месних заједница. Свака месна заједница има следеће органе: скупштину МЗ и савет МЗ /5-11 чланова/. Савет месне заједнице се бира на Збору грађана месне заједнице, при чему је неопходно присуство 10% бирача из месне заједнице о којој је реч. Основне активности месне заједнице: извршава и спроводи закључке и одлуке скупштине месне заједнице, предлаже и припрема доношење планова и програма развоја месне заједнице, извршава програм и финансијски план месне заједнице, припрема зборове грађана.

У Општини постоји укупно 11 месних канцеларија /МК/ са 8 запослених /неки запослени покривају по 2 МК/. Систем комуникације и подршке између месних заједница и осталих делова локалне управе функционише добро, постоје канали комуникација, размене информација, утврђивање потреба месних заједница и др. Финансијска подршка раду МЗ се распоређује према броју бирача.

Одељење унутрашњих послова

Полиција обавља законом утврђене полицијске и друге послове, пружа подршку владавини права у демократском друштву и одговорна је за остваривање безбедности, у складу са законом. Полиција свима пружа заштиту њихових загарантованих права и слобода. Полиција поједина права и слободе може ограничити самоу под условима и на начин утврђен Уставом и законом. Број запослених у одељењу унутрашњих послова у Бајиној Башти је 86.

Филијала Националне службе за запошљавање /НСЗ/

У Бајиној Башти не постоји филијала НСЗ већ Филијала НСЗ Ужице својим радом покрива подручје Бајине Баште. Као део укупног система НСЗ, Филијала Ужице реализује активности које се тичу вођења евиденције, информисања о слободним радним местима и омогућавања незапосленима да остваре своја права и спроводи различите едукативне програме, које НСЗ и иначе спроводи у целој Републици, као што су; Клубови за активно тражење посла, едукације у додатним професионалним компетенцијама, програми професионалне преквалификације, сајмови запошљавања и тд.

Општински Црвени крст

Црвени крст Бајина Башта је хуманитарна, непрофитна и добровољна организација основана за територију општине Бајина Башта и саставни је део Црвеног крста Србије. Има положај организације која помаже надлежним државним органима у хуманитарној области. Организација постоји 133 године, а на територији наше општине 98 година то јест од 1911. године, од тада датирају први писани трагови. Наиме, 2011 године обележићемо 100 година рада.

Црвени крст Бајина Башта врши јавна овлашћења утврђена Законом и обавља друге послове од јавног интереса, у складу са ратификованим Међународним уговором, Законом и другим прописима и осталим актима и при њиховом вршењу, односно обављању има положај организације која помаже надлежним државним органима у хуманитарној области. Закон о Црвеном крсту Србије усвојила је Народна скупштина Републике Србије 28. новембра 2005. године а објављен је у Службеном гласнику Републике Србије број 107/2005.

Повереништво за избеглице

Повереништво свој рад у целости заснива на законским прописима, међународним конвенцијама и инструкцијама и упутствима Комесаријата за избеглице. Припада Управи општине Бајина Башта –Одељењу за друштвене делатности. Повереништво има дугогодишње искуство и знања у овој области и директно се бави решавањем многих проблема ових људи, како административних, тако и личних. Основни послови Повереништва су послови на изради предлога решења о признавању и укидању избегличког статуса, евиденција промене адреса боравка, припремање предмета за израду нових избегличких легитимација и дупликата изгубљених или уништених, израда предлога закључака о исправци грешака у личним подацима, упис и евиденција лица расељених са КиМ и све промене везане за њихов статус, издавање разних потврда и уверења. Повереништво је по инсутркцијама и КИРС организовало и спроводило све пописе избеглица и интерно расељених лица као и регистрацију за бирачке спискове, па чак и учествовало у самом спровођењу избора. У свим својим активностима Повереништво је имало подршку и помоћ локалне самоуправе

Повереништво за избеглице у пружању што комплетније и ефикасније помоћи избеглим и расељеним лицима дневно сарађује са KIRS а у пружању правне помоћи и прибављању докумената и других потребних података са другим NVO. Веома добра и интензивна сарадња остварује се са UNHCR, Црвеним крстом, другим међународним и хуманитарним организацијама DRC, Amity, Praxis, IAN и другим NVO.

Организација грађанског друштва

Према подацима Директоријума ЦРНПС, на подручју Бајине Баште постоје следеће НВО:

- НВО "АГОРА",
- "ДИЈАЛОГ",
- "ДРИНА" – МРЕЖА ЗА ТРАНЗИЦИЈУ И РЕГИОНАЛИЗАМ"
- Омладинска организација "КІСК",
- Медицинско-хуманитарно удружење "МЕДИКУС",
- "ЖЕНСКИ ЦЕНТАР БАЈИНА БАШТА",
- "И МИ ПОСТОЈИМО" Удружење родитеља деце са посебним потребама.

Један број НВО које делују на подручју општине Бајина Башта има регистровано седиште у оближњем Ужицу.

У Бајиној Башти постоји и приватна РТВ "Прима".

ПРИВРЕДА

Стожер привреде Бајине Баште је Хидроелткрана "Бајина Башта" снаге око 1.000 МГвата. Град је нажалост у периоду транзиције осиромашео и прати судбину оних који су исто као и ми претрпели не баш срећно спроведену приватизацију. Таква ситуација нас не обесхрабрује, сви у општини настоје да од Бајине Баште створе модеран европски град. Шансу видимо у развоју туризма, занатске производње, прекограничне сарадње са нашим суседима са којима поново успостављамо прекинуте административне везе.

Национални парк "Тара" заузима највећи део планине Таре са 19.175 ха просечне надморске висине 1000-1200 м. На 180 км. од Београда, Тара је једна од најлепших планина у Србији, покривена мешовитим шумама јеле, смрче и букве стогодишњим боровима, са преко 1000 различитих биљних врста и једино је природно налазиште Панчићеве оморике. Богатство фауне огледа се у присуству низа ретких врста као што су дивокозе, медведи, срне, куње, орлови. Планина Тара разликује се од других планина и по томе што се у њој налазе још недирнути делови природе, поред луксузних хотела, бројних ресторана и кафића.

Бајина Башта препознатљива је и по томе што су воде њених река богате пастрмком, као и аутохтоном врстом рибе "младицом". У току године у Бајиној Башти одржавају се и различите манифестације, као што су "Дани Раче украј Дрине", Дринска регата, дан Општине је 25. јул, а градска слава Св.Илија. Случајни пролазник би рекао и то да је овде пио чувену бајнобаштанску "Клековачу", јео добру пршуту и слушао одличну музику локалних бендова.

Организациону структуру Општине Бајина Башта чине:

Скупштина Општине која има 45 одборника
Председник Скупштине и његов заменик
Председник Општине
Заменик председника општине
Општинско веће које има 7 чланова /2 члана по функцији и 5 чланова које бира Скупштина/

Општинска управа коју чине:

- Одељење за општу управу и заједничке службе,
- Одељење за послове финансија, буџета и рачуноводства,
- Одељење за послове урбанизма, грађевинарства и имовинско-правне послове,
- Одељење за инспекцијске послове и комуналне делатности
- Кабинет Председника општине

ПОГЛАВЉЕ II

ИНФОРМАЦИЈА О ИЗБЕГЛИМ И ИНТЕРНО РАСЕЉЕНИХ ЛИЦИМА У ОПШТИНИ БАЈИНА БАШТА

Сиромаштво избеглица и ИРЛ је вишеструко по својој природи и састоји се од материјалног сиромаштва и различитих облика људског сиромаштва, проблемима у приступу основним људским правима и услугама, разним правним проблемима и психо-социјалним проблемима услед друштвених искључења, маргинализације, дискриминације и др.

Када се говори о материјалном сиромаштву, процене и истраживања која су рађена и која су коришћена у изради Стратегије за смањење сиромаштва /WFP.CES MECON 2000/ показују да је сиромаштво у наведеним категоријама дупло веће него у укупној популацији /око 12% људи у укупној популацији и око 25% међу избеглицама и ИРЛ је на линији или испод линије сиромаштва у Србији/. Нагли прекид /промене/ социјалног, економског и културног контекста у ком живе ставио их је у позицију ускраћености свих врста ресурса: прихода, имовине, друштвених мрежа и емотивне сигурности. Они се осећају као људи који нигде не припадају.

Због дугог периода ратова, политичких тензија, честих промена услова за повратак у земљу порекла и лоше економске ситуације у региону они још увек нису у стању да донесу јасну одлуку о својој будућности – да ли да остану у Републици Србији или да се врате у земљу порекла.

С обзиром да је око 70% избегличке популације у Србији, на попису 2001. године одабрало локалну интеграцију као модел окончања избеглиштва, очито је да ће подршка у процесу интеграције избеглих лица представљати један од важних циљева наше социјалне политике.

Проблеми правне природе код избеглих и ИРЛ

Проблеми правне природе код избеглих и ИРЛ су бројни, почевши од непотпуне документације, немогућности прибављања документације у земљи порекла, имовинских права, уништеној – узурпираној имовини у земљи порекла, смањеној слободи кретања, немогућности повратка у земљу порекла, проблеми који су иницирани преузимањем држављанства Републике Србије, при чему се решавањем правног статуса социјални и материјални положај није битно изменио. Решавање ових проблема превазилази ресурсе на локалном нивоу.

Комесаријат за избеглице, неке НВО, СДФ /Српски демократски форум/, Група 484, Праксис, Групе самопомоћи међу избеглим и ИРЛ баве се овом проблематиком и међусобно су добро повезане.

Кретање избеглих и ИРЛ на подручју општине Бајина Башта за период 1991-2008.

Географски положај општине Бајина Башта, релативна близина граничног прелаза "Скелани" , као и велики број родбинских веза како за велики број лица из БиХ тако и једним делом за лица из Републике Хрватске и Републике Српске Крајине /РСК/ битно је утицало да велики број избеглих и прогнаних лица одабере општину Бајина Башта као крајњу дестинацију за своје ново боравиште.

Број избеглих лица након избијања ратних дејстава на простору бивше СФРЈ од 1991. године имао је силазни тренд, тако да је највећи број тих лица био евидентиран на попису 1996. године и износио је 1926 избеглих лица.

Коначним решавањем свог избегличког статуса, добровољном репатријацијом, локалном интеграцијом након добијања држављанства /држављанство СРЈ, СЦГ и РС/, одласком у треће земље, од 1999. године тај број почиње да се смањује.

Ову констатацију најбоље потврђују подаци са пописа избеглица из 2001. године, када је у то време у општини Бајина Башта пописано 736 и 330 ратом угрожених лица, а задња регистрација која је била у временском периоду од 27. 11. 2004. године до 25. 01. 2005. године на коју се одазвало 313 лица.

Од тог број 257 избеглих лица је добило потврду о продуженом избегличком статусу а самим тим и нове избегличке легитимације, а за 56 избеглих лица укинут је избеглички статус по службеној дужности.

ОПШТИ ПОДАЦИ О ИЗБЕГЛИМ И ИНТЕРНО РАСЕЉЕНИМ ЛИЦИМА НА ПОДРУЧЈУ ОПШТИНЕ БАЈИНА БАШТА

- 23. 08. 1991. године долазак првих избеглица из Републике Хрватске,
- 1996. године попис Републичког Комесаријата за избеглице 1561 избеглица и ратом угрожених лица и 365 остала пописана лица
- Укупан број евидентираних лица од 1992. године до 1998. године који су избегли са територије бивше СФРЈ 2965

Избеглице из БиХ, Републике Хрватске и Словеније
Прогнаника из Републике Српске Крајине /РСК/
Укупно:

- 2001. године попис Републичког Комесаријата за избеглице 1066 избеглих и прогнаних лица.
- Са Косова и Метохије на територији општине Бајина Башта евидентирано је 81. интерно расељених лица, а сада на триторији општине борави.89
- На регистрацију избеглих лица у временском периоду од 27. 11. 2004. до 25. 01. 2005. године одазвало се 313
- Пресек пред израду Локалног акционог плана /ЛАП/ по подацима Републичког Комесаријата за избеглице у Београду -258 избеглих лица и 91 расељених лица

Са циљем сагледавања социјалне структуре избегличке популације на територији општине Бајина Башта прикупљањем података, о овој категорији становништва дошло се до следећих података:

- да велики број породица избегличке популације и ИРЛ нема решено стамбено питање, чему у великој мери доприноси нерешено питање имовине у земљи порекла /немогућност продаје, замене и сл/,

- да ова популација види решење својих стамбених проблема откупом напуштених сеоских домаћинстава, помоћ у грађевинском материјалу, као и градња монтажних кућа,

- да међу избеглицама и ИРЛ има велики број незапослених, што има за последицу повећање сиромаштва,

- да је висока старосна структура ове популације,

- да је релативно низак ниво образовања међу овом популацијом,

- пасивност избеглица и ИРЛ по питању интеграције у локалну средину.

Из свега претходно наведеног може се закључити да су два проблема доминантна када је у питању избегличка популација а то су:

- **нерешено стамбено питање,**
- **проблем незапослености и повећање сиромаштва**

Да бисмо извели одговарајуће релевантне закључке дајемо табеларни приказ полне, старосне, образовне структуре избегличке популације као и њиховог радног статуса

ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗИ СТРУКТУРА ИЗБЕГЛИЧКЕ ПОПУЛАЦИЈЕ
Табела 1. Полна структура

ПОЛНА СТРУКТУРА	ИЗБЕГЛА	ИНТЕРНО-РАСЕЉЕНА ЛИЦА
МУШКАРЦИ	130	41
ЖЕНЕ	162	48

Табела 2. Старосна структура

	СТАРΟΣНА СТРУКТУРА	
СТАРОСТ-ГОДИНЕ	БРОЈ ИЗБЕГЛИХ ЛИЦА	ИРЛ
0-6	3	2
7-14	12	14
15-18	13	10
19-65	172	50
65 И ВИШЕ	92	13

Табела 3. Образовна структура

ОБРАЗОВАЊЕ	ИЗБЕГЛА ЛИЦА	ИРЛ ЛИЦА
БЕЗ ШКОЛЕ	78	39
НЕПОТП. ОСН. ШКОЛА	44	0
ОСНОВНА ШКОЛА	78	5
СРЕДЊА ШКОЛА	78	17
ВИША ШКОЛА	9	17
ВИСОКА ШКОЛА	5	23
МАГИСТАР	0	1
ДОКТОР НАУКА	0	0

Табела 4. – Радни односи

РАДНИ ОДНОС	ИЗБЕГЛА ЛИЦА	РАСЕЉЕНА ЛИЦА
СТУДЕНТ/УЧЕНИК	30	14
ЗАПОСЛЕН	8	23
ПОВРЕМЕНО ЗАПОСЛЕН	25	18
ПЕНЗИОНИСАН	31	4
НЕЗАПОСЛЕН	183	14

	Избеглице ПОПИС 1996			ИЗБЕГЛИЦЕ ПОПИС 2001		ИЗБЕГЛИЦЕ ПОПИС 2004/2005		ИРЛ	
	Ц1	Ц2	Ц1+Ц2	ИЗБЕГЛИЦЕ	РАТОМ УГРОЖЕНА ЛИЦА	2004	НА ДАН 22/08/2008	2000	НА ДАН 25/08/2008
Бајина Башта	1561	365	1926	736	330	313	292	81	89

На подручју општине Бајина Башта налазило се 5 регистрованих колективних центара и то:

- Дечије одмаралиште Митровац на Тари
- Вила "Дрина" у Перућцу
- КЦ "Врело" у Перућцу
- КЦ "Језерце" у Перућцу
- КЦ "Дом здравља" у Бајиној Башти

Свих пет колективних центара затворено је уз сагласност Републичког Комесаријата Београд а уз подршку UNHCR-а и италијанске невладине организације INTERSOS 2006 . години.

У сарадњи са SDC-ом, UNHCR-ом, Комесаријатом за избеглице Републике Србије у 2005.г.изграђена су два објекта за «Социјално становање у заштићеним условима» у коме је смештено 11 избегличких породица и две породице из локално социјално угроженог становништва

У наведеним колективним центрима боравило је и преко 500 избеглих, прогнаних и интерно расељених лица.

За сва избегла, прогнана и интерно расељена лица која су боравила у овим колективним центрима обезбеђен је алтернативни смештај или други видови помоћи, као што су:

- Други колективни центри у Републици Србији,
- Геронтолошки центар за стара лица,
- ПИ-КАП програм /новац, роба, бела техника и тд./.
- Грађевински материјал,
- Откуп сеоских домаћинстава са окућницом,
- Смештај у објекте за "Социјално становање у заштићеним условима" у Бајиној Башта

Као последица кулминације Албанског сепаратизма од 1999. године на Косову и Метохији, на подручју општине Бајина Башта привремено боравиште је нашло 88 интерно расељених лица.

Временом се тај број смањивао услед миграције ИРЛ ка југу Србије из опште познатих разлога /могућност обиласка некретнина на КиМ, лакшег контакта са родбином која није избегла, преузимање плате оних који су били у радном односу у јавним предузећима и сл./, да би приликом регистрације ИРЛ, 2000. године било регистровано 100 лица. Тренутно је на подручју општине Бајина Башта евидентирано је 89 лица

ПОГЛАВЉЕ III

АНАЛИЗА СИТУАЦИЈЕ И ЗАКЉУЧЦИ

Ово поглавље обухвата четири врсте квалитативних анализа:

1. Преглед документације релевантне за питање избеглих и ИРЛ
2. Анализа стања
3. Анализа заинтересованих страна
4. Анализа проблема са закључцима

На основу увида приказаних података у наведеним табелама, услед нерешеног стамбеног питања, ниске образовне структуре, ниске стопе запослености, повећања степена сиромаштва, намеће се потреба стамбеног збрињавања по принципу доградње новозапочетих кућа, адаптација постојећих, изградњом нових стамбених јединица, откупом напуштених сеоских домаћинстава, градњом монтажних кућа у сарадњи са Комесаријатом Републике Србије и НВО за пружање помоћи избеглим, прогнаним и интерно расељеним лицима. Такође је евидентна потреба за дошколовавањем и преквалификацијом према потребама тржишта рада као и за обављање самосталне делатности.

1. Преглед документације обухватио је неколико кључних међународних, националних и других стратешких докумената релевантних за ову област као и актуелни законски оквир који регулише питање избеглих лица у Републици Србији и то су:

- Конвенција UN о статусу избеглица /1951/
- Женевска конвенција која регулише рад Црвеног крста /1949/
- Национална стратегија за решавање питања избеглих и ИРЛ /2002/
- Закон о избеглицама /1992/
- Стратегија за смањење сиромаштва /2003/
- Национална стратегија одрживог развоја /2008/
- Национална стратегија привредног развоја Републике Србије 2006-2010
- Национална стратегија запошљавања 2005-2010
- Стратегија регионалног развоја 2007-2012
- Стратегија развоја пољопривреде
- Стратегија развоја социјалне заштите

Актуелни законски оквир за питање избеглица је Закон о избеглицама. С обзиром на уочену потребу да тај Закон боље прати актуелне потребе и питања избеглица, сачињен је Предлог Закона о изменама и допунама Закона о избеглицама, али он још није усвојен.

Најважнији закључци ове анализе су следећи:

Национална Стратегија за решавање питања избеглих и интерно расељених лица дефинише основне правце деловања – обезбеђивања услова за повратак и обезбеђење услова за локалну интеграцију, што је потпуно у складу са међународно прихваћеним циљевима за решавање положаја избегличке популације.

Бајина Башта није до сада донела стратешки документ из ове области иако је избегличку популацију препознала као посебно осетљиву групу.

2. Анализа стања у локалној заједници по питањима унапређења положаја избеглих и ИРЛ извршена је кроз идентификацију досадашњих активности и резултата у овом домену и сагледавање позитивних капацитета и слабости локалне заједнице, као и могућности и препреке са којима се суочава у свом радном окружењу.

Програми и пројекти који су реализовани до сада у општини Бајина Башта су следећи:

редн број	Врсте пројеката и помоћи	Донатори и организације	БРОЈ ПОРОДИЦА
1.	СОЦИЈАЛНО СТАНОВАЊЕ У ЗАШТИЋЕНИМ УСЛОВИМА	SDC, UNHCR	13
2.	ОТКУП СЕОСКИХ ДОМАЋИНСТВА	INTERSOS	1
3.	ГРАЂЕВИНСКИ МАТЕРИЈАЛ	SDC, UNHCR	5
4.	ГРАЂЕВИНСКИ МАТЕРИЈАЛ	DRC	5
5.	ДОДЕЛА ГРАЂЕВИНСКОГ МАТЕРИЈАЛА ДОМИЦИОНОМ СТАНОВНИШТВУ КОЈИ ПРИМА ИРЛ НА СТАН	COOPY	5
6	ПОЉОПРИВРЕДНИ ПРОГРАМ	INTERSOS, UNHCR	5

7.	ЗАТВАРАЊЕ КОЛЕКТИВНИХ ЦЕНТАРА ПРОГРАМИ СМЕШТАЈА У ДОМОВЕ ЗА СТАРА ЛИЦА И ДРУГЕ УСТАНОВЕ СОЦ. ЗАШТИТЕ, ОДЛАЗАК У ТРЕЋЕ ЗЕМЉЕ, ПОВРАТАК , ПИК-АП, ПРЕМЕШТАЈ У ДРУГЕ КЦ/	UNHCR, INTERSOS, KOMESARIJAT ZA IZBEGLICE REP. SRBIJE, CSR	ИЗ 5 КОЛЕКТИВНИХ ЦЕНТАРА ПРЕКО 80 ПОРОДИЦА
8.	Адаптација Дома Културе у ДРУШТВЕНИ ЦЕНТАР	DRC	ЗА ПРЕКО 300 КОРИСНИКА

- Локална самоуправа је отворена да заједно са осталим актерима ради на унапређењу положаја избеглих и ИРЛ-а,
- Недовољно се користе стручни људски капацитети и недовољно искоришћавају могућности да се средства прибаве изван локалне средине,
- Неускађеност школског образовног система и неадекватна образовна структура са потребама привреде отежава економски положај ове категорије и њихово запослење,
- Искуство установа, невладиних организација и локалне самоуправе у спровођењу пројеката отвара могућност добијања донаторских средстава која су неопходна за испуњење превазилажењу препрека као што су неповољна политичка и економска ситуација у земљи

3. Анализа заинтересованих страна:

Кључни партнери у локалној самоуправи ради решавања проблема избеглих и ИРЛ су:

- Локална самоуправа /давање субвенција јавним и приватним предузећима у циљу повећања стопе запослености код избеглих и ИРЛ и пружање помоћи у решавању стамбених питања, организовањем квалитативних програма доквалификације – преквалификације за потребе овдашњих послодаваца, или започињање сопственог бизниса, пружање бесплатне правне помоћи,

- Комесаријат за избеглице Републике Србије, обавља послове који се односе на: утврђивање статуса избеглица, збрињавања избеглица, вођења евиденције о избеглицама утврђене Законом, усклађивања пружања помоћи избеглицама од стране других органа и организација у земљи и иностранству и старање о равномерном и благовременом пружању те помоћи, обезбеђивање смештаја односно размештаја избеглица и ИРЛ, обезбеђивање услова за повратак избеглица на подручју која су напустили или друга подручја, и тд.

- Центар за социјални рад Бајина Башта је вишефункционална стручна

установа социјалне заштите и представља базичну установу стручног рада и услуга у социјалној заштити у којој се непосредно или посредно задовољава већина социјално-заштитних потреба грађана и њихових породица,

- Центар за социјални рад у Бајиној Башти врши надзор и прати функционисање два објекта за "Социјално становање у заштићеним условима ..

- Здравствене установе пружају услуге примарне, секундарне здравствене заштите и специјалистичке прегледе,

- Образовне институције кроз своје програмске активности обухватају и пружају могућност избеглим и ИРЛ да стекну одређено образовање и преквалификацију,

- Национална служба за запошљавање спроводи различите програме подршке запошљавању незапослених, радно способних који активно траже посао,

- Невладине организације које имају своје активности, а које се односе на хуманитарну помоћ, обезбеђење помоћи у прибављању докумената, правне помоћи и сл. /Српски демократски форум, Праксис, Црвени крст Бајина Башта, УНХЦР, Група 484/.

Анализа проблема избеглих и интерно расељених лица је показала да су њихови главни проблеми следећи:

- Нерешено стамбено питање је кључни проблем избеглих и ИРЛ на подручју општине Бајина Башта, додатно је оптерећује статус имовине у земљи порекла /нарочито у Хрватској/ који још увек није решен. Лица са подручја Босне и Херцеговине успела су да остваре своје станарско право и поврате имовину али уколико није у питању приватна, која је махом уништена. Лица са подручја Хрватске нису успела да поврате своје станарско право, а приватна имовина је углавном уништена или са великим степеном оштећења. Њихово учешће у процесу обнове своје приватне имовине на подручју Хрватске било је веома мало, с обзиром да су услови тих програма били у супротности са њиховим опредељењима /одрицање од избегличког статуса и трајни повратак у Хрватску/,

- Висок степен незапослености избеглих и ИРЛ у локалној заједници који нису били обухваћени до сада ни једним пројектом Националне службе за запошљавање за преквалификацију, самозапошљавање,

- Висок степен сиромаштва међу избеглим и ИРЛ је логична последица околности под којима живе / недостатак материјалних средстава, трошкови везани за закуп стана, школовање деце и сл./,

- Недовољни и неодговарајући социјално матријални подстицаји за интеграцију избеглих и ИРЛ услед недостатка адекватних програма, као и још увек присутних утицаја рата – посттрауматски ратни синдром, затвореност у тзв.

неформалне групе /дружење са мештанима из истог села, регије из земље из које су избегли/,

- Пасивност избеглих и ИРЛ која се огледа пре свега у недовољној активности избеглица и ИРЛ у циљу побољшања сопственог положаја,

- Непоседовање потребних личних докумената код ИРЛ из претходног места пребивалишта услед измештених или уништених матичних књига, неустављене системске сарадње са надлежним институцијама,

- Недовољна доступност здравствених услуга поготово лицима која нису остварила избеглички статус, или им исти није потврђен приликом регистрације избеглица 2004/05. године,

- Честе миграције ове популације без евидентирања у бази података

Закључци

- Велики број избеглих лица интегрисао се до сада на територији општине Бајина Башта / сопственим средствима, или уз помоћ одређених донатора/, међутим према показатељима након спроведених анкета међу избегличком популацијом око 30 породица још увек није решило своје стамбено питање. Досадашњом динамиком решавања стамбеног проблема избеглих лица, односно оним што је до сада урађено по овом питању /посредством разних фондација/ решен је само мали део стамбених питања ове популације,

- Непостојање одговарајућих програма, који би применом разних субвенција смањили степен сиромаштва међу избеглим и ИРЛ-а,

- Недостатак развојних програма, којима би се уз активну популациону политику на нивоу државе, привредни и социјални развој приближио домаћинству, пре свега породицама чији су чланови млађе старосне доби и који располажу могућностима за бављење производњом и у пољопривреди и ван пољопривреде,

- Недовољна активност избеглих и ИРЛ, у проналажењу инвеститора, донатора уз чију помоћ би решавали неке од својих наведених проблема,

- Здравствена заштита је обезбеђена само делу избегличке популације, што други део исте ставља у неравноправан положај,

- Честе миграције избеглих и ИРЛ без евидентирања нових адреса боравишта имају за последицу отежано проналажење тих лица, као и немогућност правног саобраћаја.

Препоруке за будуће планирање унапређења положаја избеглих и интерно расељених лица

- Покренути иницијативу за већа финансијска издавања из Републичког фонда и донаторских фондова за решавање стамбеног питања избеглица и ИРЛ. За решавање овог питања постоји више начина: изградња стамбених јединица са више станова, додела монтажних кућа, откуп напуштених сеоских домаћинстава, помоћ у грађевинском материјалу, социјално становање у заштићеним условима,

- Идентификовати сопствене ресурсе који се могу усмерити у решавање проблема избеглих и ИРЛ-а,

- Умрежавање и ефикаснија сарадња локалне самоуправе и свих кључних актера значајних за решавање проблема избеглих и ИРЛ, уз коришћење свих стручних људских ресурса и досадашњег искуства различитих институција и организација,

- Повећати запошљавање преквалификацијом радно способног становништва избегличке популације за дефицитарна занимања и потребе послодавца,

- Обезбедити квалитетне едукативне програме за самозапошљавање,

- Регулисати здравствену заштиту за сва избегла и ИРЛ-а

Поглавље 4

Приоритетне групе

Крајњи корисници ЈАП-а, за решавање проблема избеглих и ИРЛ су:

- 257 регистрованих избеглих лица са продуженим избегличким статусом као и најмање 450 избеглих лица која формално нису више у избегличком статусу а бораве на подручју општине Бајина Башта, а имају се карактеристике ове приоритетне групе;

-89 интерно расељених лица /ИРЛ/ са Косова и Метохије;

На бази критеријума који су пре свега базирани на видљивости и распрострањености проблема циљне групе, бројности циљне групе, незапослености и материјалном сиромаштву, степену угрожености циљне групе, овај ЈАП ће бити примарно усмерен на следеће:

- избегла и ИРЛ-а која немају решено стамбено питање,
- избегла и ИРЛ-а која немају одговарајућу стручну спрему за потребе привреде општине Бајина Башта,
- избегла и ИРЛ-а која уз помоћ друштвене заједнице желе започети неки приватни бизнис – samozapošљање

Поглавље 5

Општи и специфични циљеви

Полазећи од анализе стања, локалних ресурса и капацитета, као и од анализе потреба избеглих и интерно расељених лица, а у складу са националним стратешким одређењима, дефинисани су следећи **општи циљеви**:

1. Унапређење материјалног положаја избегличке популације и ИРЛ кроз програме стамбеног збрињавања и побољшања њиховог социјално-економског положаја, интеграцијом избеглица и побољшањем услова живота ИРЛ на локалном нивоу,

2. Унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица /ИРЛ/ и других угрожених група Бајиној Башти кроз мере олакшавања приступа информацијама и правима из различитих области живота.

У оквиру наведених општих циљева, овим Локалним акционим планом утврђују се следећи **оперативни – специфични циљеви**:

СЦ1: У периоду од 2010. до краја 2014. године откупом напуштених сеоских домаћинстава, стамбено обезбедити 2 породице годишње /укупно 10 породица/.

СЦ2: У периоду од 2010 до краја 2014 обезбедити средства за побољшање услова становања за 2 породице годишње/укупно 10 породица/

СЦ3: У периоду 2010-2014 обезбедити 5 грантова годишње за економско осамостаљивање корисника

Поглавље 6.

1. Специфични циљ: У периоду од 2010. до краја 2014. године, откупом напуштених сеоских домаћинстава стамбено обезбедити 2 породице годишње /укупно 10 породица/.

АКТИВНОСТИ	ВРЕМЕНСКИ ПЕРИОД	РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	РЕСУРСИ	ОДГОВОРНИ АКТЕРИ	ПАРТНЕРИ
2.1 Интервју са потенцијалним корисницима	I квартал 2010-2014	Укупан број пријављених Избеглих и ирл лица	Број заинтересованих пордица	повереник	Месне заједнице	Месне заједнице
2.2 Обезбеђена средства	I квартал 2010-2014	Обезбеђена средства за откуп напуштених сеоских домаћинстава	Висина обезбеђених средстава	повереник	Локална самоуправа	КИРС ДОНАТОРИ
2.3. Доношење одлуке Савета за миграције о расписивању Конкурса	III квартал 2010-2014	Донета одлука	Донета одлука	Комисија за избор корисника	Комисија локална самоуправа	НВО, ЦЕНТАР ЗА РАД
2.4. утврђивање и усвајање Правилника и критеријума	III квартал 2010-2014	Усвојен текст Правилника	Текст правилника	Комисија за избор корисника повереник	Комисија Локална самоуправа	НВО
2.5 расписивање конкурса	III квартал 2010-2014	Расписан конкурс	Текст конкурса	Комисија за избор корисника	Комисија Локална самоуправа	САВЕТ ЗА МИГРАЦИЈЕ, ДОНАТОРИ
2.6 разматрање припелих захтева за утврђивање предлога ранг листе	IV Квартал 2010-2014	Утврђена ранг листа - предлози	Предлог ранг- листе	Комисија за избор корисника	Комисија за избор корисника Локална самоуправа	САВЕТ ЗА МИГРАЦИЈЕ, ДОНАТОРИ,
2.7 избор и доношење одлуке о избору корисника	IV квартал 2010-2014	Донета одлука	Сачињена ранг листа	Комисија за избор корисника	Комисија Локална самоуправа	САВЕТ ЗА МИГРАЦИЈЕ, ДОНАТОРИ,
2.8. куповина напуштених сеоских домаћинстава	IV квартал 2010-2014	Купљене куће	Број купљених кућа	Комисија за избор корисника	Донатори локална самоуправа	САВЕТ ЗА МИГРАЦИЈЕ, ДОНАТОРИ,
2.9 закључивање уговора са корисницима	IV квартал 2010-2014	Закључени уговори	Додељене куће	Износ донације	Комисија локална самоуправа	САВЕТ ЗА МИГРАЦИЈЕ, ДОНАТОРИ

2. Специфични циљ: У периоду од 2010. до краја 2014. године обезбедити средства за побољшање услова становања за 2 породице годишње /укупно 10/.

АКТИВНОСТИ	ВРЕМ.ПЕРИОД	РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	РЕСУРСИ	ОДГОВОРНИ АКТЕРИ	ПАРТНЕРИ
3.1 интервју са потенцијалним корисницима	I Квартал 2010-2014	Број заинтересованих породица	Број заинтересованих породица	повереник	Локална самоуправа	Савет за миграције
3.2 обезбеђивање средстава	I Квартал 2010-2014	Обезбеђена средства за побољшање услова становања	Висина обезбеђених средстава	повереник	Савет за миграције	КИРС,донатори
3.3 утврђивање правилника и критеријума	I Квартал 2010-2013	Утврђен текст правилника	Текст правилника	Комисија за избор корисника	Комисија За избор корисника,савет за миграције	КИРС
3.4 утврђивање текста предлога конкурса	I Квартал 2010-2014	Утврђен текст	Текст конкурса	Комисија за избор корисника	Комисија за избор корисника	Савет за миграције
3.5 разматрање приспелих захтева	I Квартал 2010-2014	Утврђен предлог приспелих захтева	Распиосан конкурс	Комисија за избор корисника	Комисија за избор корисникас	Савет за миграције
3.6 утврђивање предлога ранг листе	I Квартал 2010-2014	Утврђен предлог приспелих захтева по критеријуму	Утврђен предлог приспелих захтева по критеријуму	Комисија за избор корисника	Комисија за избор корисника	Савет за миграције, ЦСР
3.7.избор и доношење одлуке о избору корисника	II Квартал 2010-2014	Утврђена ранг листа за 10 породица	Утврђен предлог	Комисија за избор корисника	Комисија за избор корисника	Савет за миграције ЦСР
3.8 избор и доношење одлуке о избору корисника	II Квартал 2010-2014	Донета одлука	Сачињена ранг листа	Комисија за избор корисника	Комисија за избор корисника	Савет за миграције, ЦСР
3.9 закључивање уговора са корисницима	II Квартал 2010-2014	Додељена средства и закључени уговори са 10 породица	Расподељена средства	Висина обезбеђених средстава	Савет за миграције, локална самоуправа	Савет за миграције, ЦСР
3.9/1 медијска презентација	II Квартал 2010-2014	Информисање корисника	Новински чланци/цд презентација	повереник	Савет за миграције	Локална средства информисања

3. У периоду 2010-2014 обезбедити 5 грантова годишње за економско осамостаљивање /укупно 25 породица/

АКТИВНОСТИ	ВРЕМЕНСКИ ПЕРИОД	РЕЗУЛТАТИ	Индикатори	ресурси	ОДГОВОРНИ АКТЕРИ	ПАРТНЕРИ
5.1 Идентификовање интереса ,потребаи могућности	Квартал 2010-2014	Постоји јасна слика о интересима, потребама и могућностима	Број заинтересованих породица	људски	повереник	Савет за миграције
5.2 обезбеђивање донаторских средстава за грантове	Квартал 2010-2014	Обезбеђено 5 пакета	Број пакета	Донаторска средства	САВЕТ ЗА МИГРАЦИЈЕ	КИРС ДОНАТОР
5.3 израда критеријума за избор приоритетних породица	Квартал 2010-2014	Урађени критеријуми	Квалитет критеријума	људски	Савет за миграције, КИРС	КИРС ДОНАТОР
5.4 одабир породица	Квартал 2010-2014	Одабир породица	Број изабраних породица	људски	Савет за миграције	КИРС, донатор
5.5 реализација помоћи	Квартал 2010-2014	Подељени грантови за 5 породица	Број породица	људски	Савет за миграције	КИРС, ДОНАТОР

РЕСУРСИ – БУЏЕТ

За реализацију овог Локалног акционог плана потребно је обезбедити око 150000 евра

Средства за реализацију овог ЛАП-а обезбеђиваће се из различитих извора:

- Коришћењем кредитних фондова;
- Донаторским фондовима;
- Из других доступних извора

Поред наведеног, локална самоуправа ће за реализацију овог плана обезбедити новчана средства према сопственим могућностима

Поступајући у складу са Националном Стратегијом за смањење сиромаштва Републике Србије, решавање питања избеглих и ИРЛ, запошљавање односно преквалификација или доквалификација, одрживог развоја, очекује се финансијска помоћ ресорних министарстава у реализацији активности ЛАП-а.

Напомена:

Предвиђено време почетка реализације, како је представљено у табелама ЛАП-а, као и сам план реализације, у потпуности зависе од датума усвајања ЛАП-а, као и почетка реализације донаторских, кредитних програма и фондова у Републици Србији.

ПОГЛАВЉЕ 8

АРАНЖМАН ЗА ПРИМЕНУ

Аранжмани за примену ЛАП обухватају локалне структуре и различите мере и процедуре које ће осигурати његово успешно спровођење. У оквиру локалних структура, разликују се:

1. Структуре за управљање процесом примене ЛАП
2. Структуре које су оперативне и примењују ЛАП

Структура за управљање процесом примене ЛАП-а, након његовог усвајања, представља Савет за управљање миграцијама и трајна решења. Савет за миграције ће, као део свог будућег рада, направити План управљања применом ЛАП-а.

Савет за управљање миграцијама и трајна решења, као управљачка структура има следеће задатке:

- У потпуности одговара за вођење целокупног процеса примене ЛАП-а,
- Именује локалне тимове за управљање пројектима који настају као резултат операционализације ЛАП-а;
- Обезбеђује приступ и прикупљање свих података и информација у електронској форми за сваког актера – учесника у процесу решавања проблема избеглих и ИРЛ,
- Одржава контакте са свим учесницима у реализацији ЛАП;
- Управља процесом праћења /мониторинг/ и оцењивања успешности /евалуација/ ЛАП-а;
- Одржава контакте са јавношћу и доносиоцима одлука у локалној самоуправи

Оперативну структуру за примену овог ЛАП-а чиниће институције, организације и тимови формирану у циљу непосредне реализације плана и пројеката развијених на основу ЛАП-а.

У складу са ЛАП-ом биће реализована подела улога и одговорности међу различитим актерима у локалној заједници – партнерима у реализацији.

Сваки актер ће у складу са принципом јавности и транспарентности рада водити одговарајућу евиденцију и документацију и припремати периодичне извештаје о раду.

Извештај ће бити полазна основа за праћење и оцењивање успешности рада.

Оперативна структура за примену ЈАП-а има следеће задатке и договорности:

- Реализација ЈАП-а,
- Непосредна комуникација са корисницима услуга које се обезбеђују ЈАП-ом,
- Редовно достављање извештаја координатору Савета за миграције и трајна решења о свим активностима на спровођењу ЈАП-а,
- Учешће у евентуалним обукама за унапређење стручности и компетенција за спровођење задатака ЈАП-а,
- Унапређење процеса примене ЈАП-а у складу са сугестирјама и препорукама управљачке структуре

Цени се да ће носиоци програма, пројеката и активности ЈАП-а бити у првом реду следће институције:

1. Локална самоуправа
2. Центар за социјални рад Бајина Башта
3. Национална служба за запошљавање
4. Одељење за урбанизам у Бајиној Башти
5. Образовне установе
6. Повереник за избеглице

Управљачка и оперативна структура ће развити план и механизме комуникације, пратиће успешност размене информација и ефикасности комуникације у односу на очекиване резултате примене ЈАП-а. План комуникација управљачке и оперативне структуре уредиће време и начин размене информација и предузимање одговарајућих акција.

Детаљне годишње планове за наредни период, након 2010. године припремиће Савет за управљање миграцијама и трајна решења уз активне консултације са оперативним структурама. По потреби Савет ће формирати и одговарајуће радне тимове.

Механизам праћења, оцењивања успешности примене ЛАП-а и доношење евентуалних корективних мера биће дефинисани Планом праћења и оцењивања успешности /планом мониторинга и евалуације

Поглавље 9.

Праћење и оцена успешности

Циљ праћења и оцене успешности ЛАП-а је да се систематично прикупљају подаци, прати и надгледа процес примене и процењује успех ЛАП-а, ради предлагања евентуалних измена у активностима на основу налаза и оцена.

Временски оквир: Мониторинг /као систематски процес прикупљања . датака/ спроводи се континуирано и дугорочно за период 2010-2014. Евалуација /као анализа података и доношење оцене о успешности/, вршиће се периодично – једном годишње. Финална евалуација обавиће се на крају 2014. године.

Предмет мониторинга и евалуације: Мониторинг и евалуација укључују целовито сагледавање реализације активности – задатака и специфичних циљева.

Кључни индикатори утицаја за праћење и оцењивање успешности примене ЛАП-а ће бити следећи:

1. Обухват избеглих и ИРЛ новим услугама и мерама;
2. Структура корисника услуга и мера програма;

3. Ниво укључености различитих актера у пружању услуга избеглим и ИРЛ;
4. Обим финансијских средстава издвојених за услуге избеглих и ИРЛ-а;
5. Структура финансијских средстава издвојених за услуге избеглих и интерно расељених лица /буџет локалне самоуправе, донаторска средства, други извори/,

Процесни индикатори за праћење и оцењивање успешности примене ЈАП ће бити следећи:

1. Број решених стамбених питања избеглих и ИРЛ, / број купљених сеоских домаћинстава, број корисника који су добили средства за побољшање услова становања, број откупљених сеоских домаћинстава;
2. Број сертификата о завршеној преквалификацији избеглих и ИРЛ, број закључених уговора о раду,
3. Број и врста едукативних радионица и број укључених учесника.

Методe и технике мониторинга и евалуације: За успешно обављање мониторинга и евалуације користиће се стандардни сет алата међу којима су: интервју и са корисницима /упитници, разговори/, анкете, извештаји и др.

Савет за управљање миграцијама и трајна решења ће бити одговоран за праћење и оцењивање успешности рада на примени ЈАП-а вршиће мониторинг и евалуацију. Тим за мониторинг и евалуацију чине представници – стручна лица из локалних институција и организација које се непосредно или посредно баве питањима избеглих и ИРЛ, као и представници корисничких група овог ЈАП-а. Савет ће својим планом рада дефинисати начин организовања мониторинга и евалуације ЈАП-а.